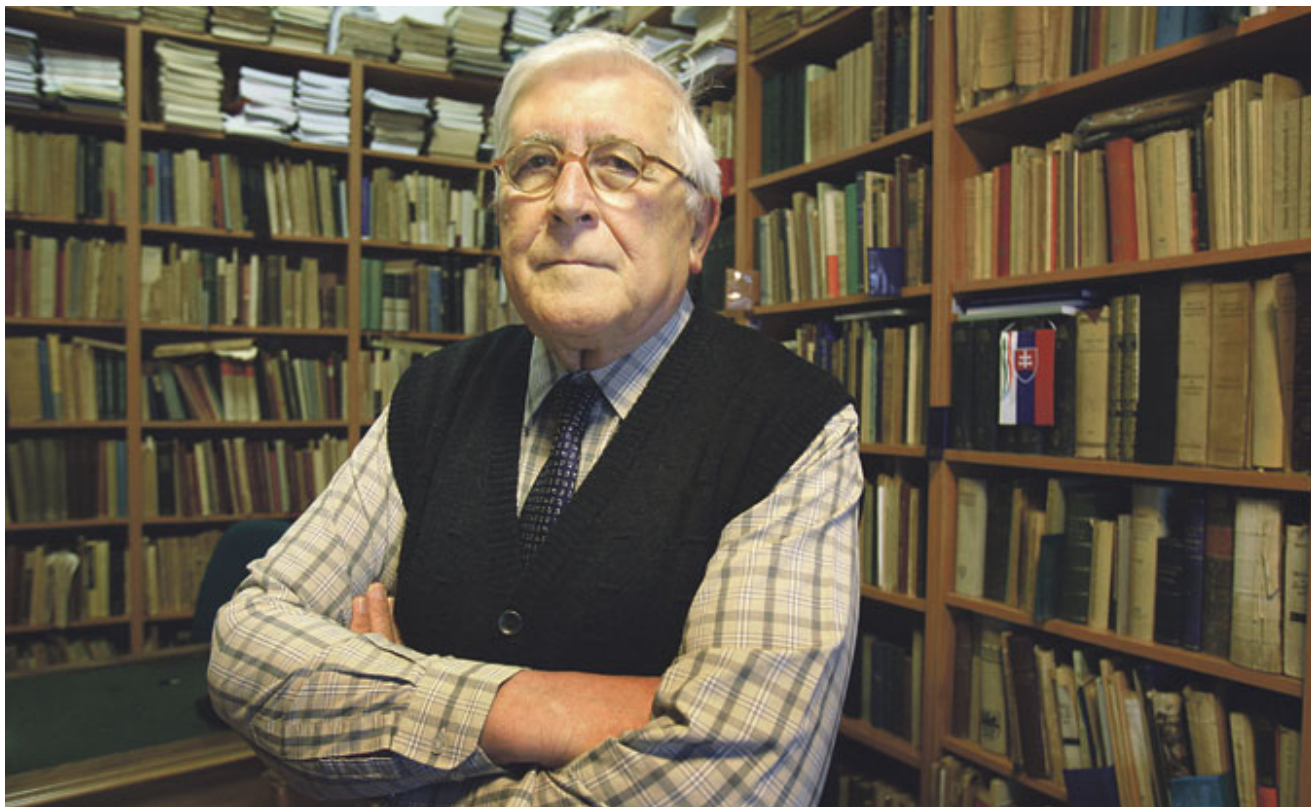

A magyar-szlovák példa

Nem sokkal a budapesti szlovák nagykövet visszahívása előtt kapta meg a Rózsahegy Katolikus Egyetem Nagy Érmének ezüst fokozatát Käfer István. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szlovák Tanszékének alapítója, nyugalmazott docense nem először részesült szlovákiai kitüntetésben. Beszélgetésünkben a „ficói hangnem” helyett a magyarok és szlovákok közös kulturális gyökereit kerestük.

– Igaz, hogy a kezdet kezdetén eszébe sem jutott, hogy valaha szlovák kultúrával foglalkozék?

– Olyannyira nem, hogy szívből gyűlöltem a szlovákokat. Akit gyerekkorában leköpdösnek, vernek és bujdosniá kell azért, mert magyar, annál ez nem meglepő. A második világháború alatt apám Érsekújvárra került. A „felszabadulás” idején mi lettünk a „fasiszták”, az ősi szlovák város elmagyarosítói, és minden, ami csak elképzelhető. Egy évig bujkáltunk, hogy ne deportáljanak bennünket a Szudéta-vidékre. Nagy nehezen visszaszöktünk Pestre, gimnáziumba már itt jártam.

– Később mégis szlovák szakos egyetemista lett.

– Pontos számok voltak előírva 1953-ban, hány diákot kell szlovák szakra felvenni. Hárman jelentkeztek. A felvételiztetők pedig azt kérték tőlem, mondjam el a szlovák himnuszt.

– És el tudta szavalni?

– Amikor 1945. szeptember 1-jén rövid időre még elindultak a magyar iskolák Csehszlovákiában, az első dolguk volt, hogy megtanították nekünk, magyar gyerekeknek a szlovák himnuszt. Nem tudtam egy mukkot sem szlovákul, magyaros kiejtéssel bifláztam be. Csak azt nem értettem, minek nekem ez a magyar-latin szakhoz. Két hét múlva tudtam meg. Akkor kaptam meg a papírt, hogy felvettek a nyelv- és irodalomtudományi kar szlovák szakjára.

– Örült ennek?

– Dehogya is. Mint az örült, tiltakoztam. Ám lehűtöttek: **az elvtársnak rossz a káderlapja**, édesapja tíz emberrel dolgoztató kisüzem vezetője volt. Némi gondolkodás után beláttam, el kell ezt fogadnom, a gondviselés próbájaként. Életem első szakasza akkora tanulság volt, hogy aztán a bölcsészkaron és mindenhol, ahol dolgoztam, köztudott volt rólam: megszerettem a szlovákokat, tragédiának érzem a mostani helyzetet. Ahogy elkezdtem mélyebben tanulmányozni az anyagot, másodéves koromra kezdett kialakulni az érzés, hogy nem egészen úgy van ez a szlovákokkal, ahogy mi gondoljuk. Látni kell: a szlovákok megbosszulták, hogy részben miattunk nem tudtak megfelelő módon nemzetté válni.

– Ez a bosszú nekik sem jó.

– Persze hogy nem, mert közben képtelenek megfelelően értelmezni saját művelődésük szépségeit. A szlovák kultúra nem létezhet a magyarországiság nélkül. Féligazságaikkal saját nemzeti identitásukat hamisítják meg, önmagukat teszik tönkre. De mi se csak sírjunk a felföldi magyarság sorsán, hanem próbáljuk minél jobban megismerni őket, és tenni értük.

– A közéletben egyáltalán nem ezt látjuk.

– Jó példa, amikor a köztársasági elnököt nem engedték be Révkomáromba. Az is a két nemzeti identitás féligazságainak mítoszhaborúja volt. Azt mondta a szlovák miniszterelnök, hogy majd akkor koszorúzza meg Szent István szobrát, ha Cirillnek és Metódnak is lesz szobra Komáromban. De hogy lehet Cirillt és Metódot, illetve Szent Istvánt egymás ellen fordítani? Akik ezt mondják, azoknak halvány fogalmuk sincs arról, ki volt Cirill és Metód.

– A bizánci hittérítők hogyan kapcsolódnak a magyarsághoz?

– A legenda szerint Metód meglátogatta a magyarok királyát, amikor az Al-Dunához ért. Figyelmeztették, hogy ne járuljon a színe elé, mert nem fog ép bőrrel megszabadulni. Az apostol mégis odament. És lám, a magyarok királya megcsókolta, megölelte, elbeszélgetett vele, ajándékokat adott neki, és azt kérte búcsúzóul: foglalj engem imáidba. **Ez persze legenda, de még az sem biztos, hogy Cirill és Metód ott működtek, ahol feltételezik. Hisz a Nagymorva Birodalom létezését az Al-Duna alatt is elképzelhetőnek tartják.**

– Ez a múlt. Mára hova jutottunk?

– Amikor arra kérnek, hogy a szlovák–magyar kapcsolatokról beszéljek, mindig el kell mondanom, ilyenek nem léteznek. **Kizárólag ellenségeskedés folyik.** Legyünk őszinték, mi is folyton csak azt nézzük, mekkorát rúgjunk beléjük. Egymást „gyilkoljuk” a szavainkkal.

– Mely szavakra gondol?

– Például a „Felvidékre”. Nem akarunk ezzel rosszat, de nem tudjuk, a szlovákoknak ez a politikai tartalmú kifejezés mennyire fáj, és mekkora butaság is egyben. Dunaszerdahely például mikor volt Felvidék? Itthon nem vagyok túl népszerű, amikor azt mondom, használjuk bátran a régi „Felföldet”. A szlovákok viszont azt mondják, mi „megszálltuk” 1938-ban Dél-Szlovákiát.

– Még ha csak terminológiai kérdések körül folya vita... De sokkal súlyosabb gondok is vannak.

– Keresztény, humanista magyarokként helyeseljük a kettős állampolgárságot, helyeseljük a köztársasági elnök látogatását, koszorúzási kísérletét. A másik fél most súlyosabb viselkedésmódot követ. Aminek nem a szlovákság a felelőse, hanem az a politikai hazugságrendszer, amely múltunkat fogva tartja.

– Van élet a politikán túl?

– Természetesen. Most rendezünk például egy kerekasztal-beszélgetést, amelyen a Rózsahegy Katolikus Egyetem Kassán működő teológiai karának négy professzora és a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskola nemrég alakult hungaroszlovakológiai munkaközösségének tagjai tanácskoznak. A cél egy mindkét fél részéről elfogadott javaslat kidolgozása. Tanácskozásaink zártkörűek, de az eredményt nyilvánosságra hozzuk. Olyan kérdésekről tárgyalunk sokszor igen keményen, mint a már említett Szent István, valamint Cirill és Metód, a két ország címerében megtalálható kettős kereszt vagy a katolikus-keresztény felsőoktatás feladata.

– Egy ilyen kezdeményezésnek milyen visszhangja lehet?

– A tömegtájékoztatást nem érdeklik a pozitív hírek. Pedig lenne miről beszámolni. Pár hete harmadmagammal autóztam ki Pozsonyba, a Pázmány-kripta folyamatban lévő feltárására. Leparkoltunk az érsekség udvarán, és éppen akkor érkezett maga a pozsonyi érsek is. Túláradó szeretettel fogadott bennünket, és őszinte lelkesedéssel buzdított minket a közös munkára. Szlovákia viszont fiatal, nemzettudata jobban befolyásolható. Nekünk tulajdonképpen csak a múltunkon kellene megosztózni. Nem odaadni azt, hanem őket is belevonni. Ők viszont most sokkal többet szeretnének: azt, hogy elszakadjanak tőlünk már a múltban is, hogy amolyan századok óta „önálló” Szlovákiára lehessen tekinteni. Ez képtelenség.

– Nekünk hogyan kellene látnunk az 1918 előtti időszakot?

– Itt van mindjárt Balassi, akit a legnagyobb magyar reneszánsz költőként tartunk számon, és aki élete nagy részét a mai Szlovákia területén töltötte. A Balassi kritikai kiadásból egyértelműen kiderül, hogy szlovák megnevezéseket használt, a szlovák szolgáiról írt. Balassi úgy beszélt szlovákul, mint bármely szlovák etnikumú ember. És ez

teljesen természetes, mert ha valaki a Felföldön nem beszélt szlovákul, nem volt jó hungarus, nem volt igaz magyar ember. De erről ma alig beszélünk.

– Mi most elsősorban a kultúrát, a művelődéstörténetet érintjük. De ha ma felmerül is a visegrádi országok ügye, vagy valamely más régiós összefogás gondolata, akkor is csak gazdasági szempontból. Lehet alapnak tekinteni a kultúrát?

– Sokkal többről beszélünk, hiszen együttélésről van szó, nem egyszerűen „kapcsolatokról”. Az 1620-as fehérhegyi csata után a cseh etnikum jelentős számban menekült a Felföldre. Ők is pontosan tudták, hol vannak: bohémopannonusnak vallották magukat, és az áldott Magyarországot nevezték befogadó hazájuknak. **A cseh–szlovák viszonyt nem lehet elemezni a magyar–szlovák és a magyar–cseh összefüggések nélkül.** Mély gyökereink vannak a csehekkel és a lengyelekkel, akikkel ráadásul csodálatos, évszázados barátság fűz össze. Ám a nemzeti gondolat felbukkanásáig egy szlovák szövegrészlet Magyarország siralmát legalább olyan mélységben képviseli, mint egy magyar nyelvű. Ez valódi testvériség, egy szláv és a magyar nép közössége. **Közelebb állunk egymáshoz, mint a csehek a szlovákokhoz, továbbá a finnek vagy bárki más a magyarokhoz.** Ha mindezt felismernénk, olyan csodálatos példát mutathatna a magyarság és a szlovákság, amely alapjaiban változtatná meg Európát.